

**Силабус навчальної дисципліни
«АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»**

Спеціальність	071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма	«Облік і аудит»
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	Українська
Курс / семестр	3 курс, 6 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 24 год. Практичні (семінарські) – 12 год. Лабораторні – 12 год. Самостійна робота – 102 год.
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Кафедра	Міжнародного бізнесу та економічного аналізу; адреса: 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А; телефон 702-18-3; сайт кафедри: http://www.ea.hneu.edu.ua
Викладач	Петряєва Зоя Федорівна, посада: професор кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу; вчене звання: професор
Контактна інформація викладачів	Зоя Петряєва <petryaeva_zoya@i.ua>
Дні занять	Петряєва З.Ф.- вівторок, четвер
Консультації	Петряєва З.Ф.- вівторок, 14:00-15:00, ОЦ-35, консультації очні відповідно до графіку, індивідуальні.

Метою викладання навчальної дисципліни «Аналіз господарської діяльності» є опанування студентами теоретичних знань та практичних навичок щодо пошуку внутрішніх резервів підвищення ефективності діяльності підприємства

Передумови для навчання

Студентами вивчені такі дисципліни, як політекономія, статистика, бухгалтерський облік, економіка підприємства.

Знання, вміння, навички, якими повинен володіти здобувач, щоб приступити до вивчення дисципліни: здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері діяльності суб'єктів господарювання з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку суб'єктів господарювання; здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами господарської діяльності різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

**Теоретичні основи аналізу господарської діяльності
і фінансово-економічний аналіз**

Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання аналізу господарської діяльності

1.1. Аналіз господарської діяльності підприємств і організацій як функція управління.

Значення аналізу господарської діяльності в управлінні підприємствами й організаціями як методу обґрунтування управлінських рішень, виявлення резервів, оцінювання економічної ефективності господарювання. Значення аналізу для досягнення кращих результатів за умови найменших витрат, зміцнення режиму економії і підвищення ефективності роботи підприємств і організацій. Роль аналізу в розвитку ринкової економіки.

1.2. Господарські процеси як предмет аналізу.

Сутність аналізу господарської діяльності як елемента управлінської діяльності, що передує прийняттю рішень, їхньому обґрунтуванню на основі інформації, що надходить. Об'єкт і завдання аналізу господарської діяльності на підприємствах і організаціях.

1.3. Місце аналізу господарської діяльності в системі наук.

Зв'язок аналізу господарської діяльності з економічною теорією, галузевими економіками, фінансуванням, кредитуванням, математичною й економічною статистикою, бухгалтерським обліком, ревізією і контролем, кібернетикою, інформатикою, математикою, соціологією, психологією, маркетингом, технічними науками, аудитом і т. д.

Тема 2. Метод і методичні прийоми аналізу господарської діяльності

2.1. Сутність методу аналізу господарської діяльності.

Визначення методу та його особливостей. Система показників, що використовується в аналізі. Формування аналітичних показників. Класифікація показників: кількісні і якісні, факторні і результативні, загальні і часткові. Поняття фактора в аналізі як умови здійснення господарських процесів, причини зміни результатів роботи. Класифікація і ранжування соціально-економічних і техніко-економічних факторів. Принципи аналітичного вивчення господарської діяльності: адаптивність – відповідність особливості досліджуваного об'єкта, комплексність розгляду факторів, рання діагностика, випереджальне відображення, безперервність ведучої ланки й ін.

2.2. Класифікація методів і прийомів аналізу.

Економіко-логічні, економіко-математичні, евристичні, спеціальні методи. Застосування методів і прийомів на етапах аналітичного вивчення в різних видах аналізу.

Методика аналізу господарської діяльності як сукупність відповідних принципів, способів і прийомів, творча активність суб'єктів аналізу.

Класифікація економіко-логічних прийомів і галузь їхнього застосування.

Елімінування як метод розрахунку впливу факторів. Засоби елімінування ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць.

Приєм порівняння, його застосування в аналізі господарської діяльності. Бази порівняння. Забезпечення порівнянності показників. Моделювання. Види моделей, використання моделювання в економічному аналізі. Балансовий метод. Використання балансових пов'язувань для визначення величини невідомих показників і факторів.

Приєм угруповання. Його використання для виявлення взаємозв'язку групованих ознак і результативних показників, вивчення тенденцій розвитку досліджуваного явища і виявлення найбільш значущих причин його зміни.

Графічні методи. Економіко-математичні методи, що використовуються в аналізі господарської діяльності, їхня класифікація.

Соціологічні й інші методи, що застосовуються в аналізі господарської діяльності. Анкетний метод дослідження. Опитування суб'єктів аналізу. Проведення експерименту.

2.3. Поняття про резерв.

Сутність резервів, їхня класифікація і виявлення. Основні принципи пошуку резервів.

Тема 3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення

3.1. Види аналізу, їхня класифікація.

Етапи розвитку аналізу господарської діяльності. Класифікація видів та напрямів аналізу господарської діяльності. Їх зміст і роль у плануванні діяльності підприємства.

Оперативний аналіз. Особливості його методики. Порівняльний або міжгосподарський аналіз. Особливості його проведення та спрямованість на пошук резервів виробництва.

Функціонально-вартісний аналіз. Принципи організації та послідовність проведення ФВА. Фінансовий аналіз. Його зміст та інформаційна база.

Комплексний аналіз. Сутність системного підходу. Взаємозв'язки та взаємозалежності окремих показників і сторін діяльності підприємства.

Стратегічний аналіз. Передбачення та визначення наслідків стратегічних рішень.

Маржинальний аналіз. Розподіл виробничих витрат на змінні і постійні. Аналіз зв'язку між витратами й обсягом виробництва. Визначення точки беззбитковості та обмежень у процесі

використання маржинального аналізу.

SWOT-аналіз та інституційний аналіз. Використання цих видів аналізу для вивчення потенційних внутрішніх сильних та слабких сторін підприємства, можливостей та загроз зовнішнього середовища, величин ризиків.

3.2. Система економічної інформації як база даних для аналізу.

Принципи організації інформаційного забезпечення управління й аналізу господарської діяльності. Вимоги, яким повинна відповідати система інформації, обліку і звітності. Характеристика найважливіших видів техніко-економічної інформації на підприємствах.

3.3. Організація аналітичного процесу.

Процесуальна побудова періодичного аналізу. Елементи аналітичного процесу: етап, процедура, операція. Регламентация аналітичного процесу і можливості його автоматизації.

Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства

4.1. Завдання аналізу фінансового стану підприємства, його інформаційна база.

Основні завдання і етапи аналізу фінансового стану підприємства. Характеристика джерел інформації. Бухгалтерський баланс як основне джерело інформації для оцінювання фінансового стану підприємства: зміст і аналітичні значення окремих статей балансу. Аналітичне угруповання статей.

4.2. Аналіз активів і пасивів підприємства.

Експрес-аналіз фінансового стану підприємства. Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства. Основні умови стабілізації фінансового стану підприємства.

Аналіз засобів підприємства і джерел їхнього покриття. Аналіз зміни в складі і структурі активів балансу на конкретну дату й у динаміці. Оцінювання співвідношення основного й оборотного капіталів. Аналіз структури основних і оборотних активів. Оцінювання причин змін, що відбулися в структурі активів, їхній вплив на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства.

Аналіз матеріальних оборотних активів: виявлення зайвих запасів. Аналіз дебіторської заборгованості: за обсягом, складом, структурою і термінами її виникнення (за даними аналітичного аналізу).

Аналіз пасивів підприємства. Склад і співвідношення власного і позикового капіталів на конкретну дату й у динаміці. Оцінювання впливу змін у структурі джерел засобів на фінансовий стан підприємства. Аналіз позикових засобів щодо термінів їхнього погашення. Ефект фінансового важеля.

4.3. Аналіз фінансової стійкості і ліквідності підприємства.

Показники фінансової стійкості, методи їхнього визначення й оцінювання досягнутого рівня. Абсолютні і відносні показники фінансової стійкості. Загальні і проміжні показники ліквідності, показники короткострокової і довгострокової ліквідності: методи розрахунку, оцінювання їхньої відповідності оптимальним значенням.

4.4. Аналіз ефективності використання оборотних коштів.

Аналіз оборотних коштів підприємства і причини їхньої зміни. Вплив оборотності оборотних коштів на ефективність діяльності підприємства. Аналіз ділової активності суб'єктів господарювання.

4.5. Аналіз грошових потоків підприємства.

Поняття грошових потоків підприємства, їх класифікація. Характеристика джерел інформації. Сутність прямого і непрямого методів аналізу грошових потоків. Коефіцієнтний метод аналізу грошових потоків.

Узагальнення результатів аналізу фінансового стану підприємства і визначення шляхів фінансового оздоровлення.

Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності

5.1. Завдання аналізу фінансових результатів, його інформаційна база.

Завдання і етапи аналізу прибутку і рентабельності. Характеристика джерел інформації для аналізу фінансових результатів.

5.2. Факторний аналіз валового і чистого прибутку.

Аналіз динаміки фінансових результатів підприємства. Факторний аналіз валового прибутку від реалізації товарної продукції. Вплив на валовий прибуток асортиментних і структурних зрушень, зміни собівартості, відпускних цін, обсягу реалізації, якості продукції. Аналіз чистого прибутку. Визначення факторів, що впливають на чистий прибуток.

5.3. Аналіз показників рентабельності.

Система показників рентабельності. Фактори, що їх визначають. Факторний аналіз показників рентабельності.

Зведений підрахунок резервів зростання прибутку і рентабельності.

5.4. Аналіз розподілу прибутку.

Аналіз розподілу чистого прибутку підприємства. Розрахунки з бюджетом. Система оподаткування прибутку.

Змістовий модуль 2

Техніко-економічний аналіз

Тема 6. Аналіз виробництва і реалізації продукції

6.1. Завдання аналізу виробництва і реалізації продукції, вихідна інформація.

Взаємозв'язок об'ємних показників. Інформаційна база для аналізу виробництва і реалізації продукції. Баланс товарної продукції. Оцінювання динаміки випуску продукції.

6.2. Аналіз випуску товарної продукції за асортиментом і структурою.

Поняття асортименту і структури продукції, яка випускається підприємством. Методика аналізу асортименту і структури продукції.

6.3. Аналіз якості продукції і її конкурентоспроможності.

Сертифікація продукції. Аналіз сортності продукції. Вплив браку у виробництві на випуск продукції. Аналіз рекламаций.

6.4. Аналіз комплектності продукції і ритмічності роботи підприємства.

Поняття комплектності продукції. Методи аналізу комплектності продукції підприємства. Методи оцінювання ритмічності роботи підприємства.

Узагальнення резервів збільшення випуску продукції.

6.5. Аналіз реалізації продукції.

Оцінювання обсягів і динаміки реалізації продукції і послуг. Аналіз виконання договірних зобов'язань із постачання. Характеристика взаємопов'язання показників випуску, відвантаження і реалізації продукції. Аналіз і оцінювання збуту окремих товарів. Узагальнення результатів аналізу виторгу від реалізації продукції. Підрахунок резервів збільшення реалізації продукції.

6.6. Особливості маркетингового аналізу.

Значення, завдання вивчення й оцінювання попиту на продукцію і послуги підприємства, а також місткості ринку для відновлення плану виробництва і реалізації продукції. Загальна схема і послідовність проведення аналізу. Система показників і фактори, що визначають рівень попиту на продукцію і послуги. Вивчення функцій кривих попиту, його цінової еластичності для прийняття управлінських рішень.

6.7. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Аналіз виторгу від експорту і факторів його зміни. Аналіз виконання зобов'язань із зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Оцінювання обсягів експортних постачань за асортиментом, окремим покупцям, групам країн, видам постачань і формам розрахунків. Оцінювання конкурентоспроможності підприємства на зовнішньому ринку й ефективності експортних операцій.

Тема 7. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

7.1. Завдання аналізу трудових ресурсів.

Завдання і етапи аналізу трудових ресурсів підприємства. Джерела інформації. Система трудових показників і їхнє відображення в звітності з праці.

7.2. Аналіз забезпеченості виробництва трудовими ресурсами.

Склад, структура і динаміка трудових ресурсів підприємства. Аналіз чисельності промислово-виробничого персоналу. Плинність робочої сили і її причини. Форми і зміст

перепідготовки кадрів.

7.3. Аналіз фонду робочого часу.

Оцінювання ефективності використання фонду робочого часу. Трудова і технологічна дисципліна як фактори, що впливають на величину цілозмінних і внутрішньозмінних витрат робочого часу. Розрахунок втрат у випуску продукції у зв'язку з допущеними втратами робочого часу. Виявлення втрат робочого часу у співвідношенні середньорічного, середньоденного і середньогодинного виробітку.

7.4. Аналіз продуктивності праці.

Продуктивність праці і способи її вимірювання. Середній виробіток одного робітника й одного працюючого. Розрахунок впливу зміни структури робочої сили на виробіток одного працюючого. Використовувані форми організації праці.

7.5. Аналіз фонду заробітної плати.

Аналіз складу, структури і динаміки фонду заробітної плати. Механізм утворення і використання фонду заробітної плати.

Тема 8. Аналіз довгострокових активів підприємства

8.1. Завдання аналізу довгострокових активів підприємства.

Завдання і етапи аналізу довгострокових активів. Джерела інформації.

8.2. Аналіз забезпеченості підприємства основними виробничими фондами.

Загальне оцінювання стану основних фондів, їхня динаміка і структура, віковий склад, зношеність. Дострокове вибуття основних фондів. Надлишки, не використовуване устаткування і його вплив на обсяг виробництва. Показники забезпеченості підприємства устаткуванням, виробничими площами й іншими основними фондами. Оцінювання динаміки відновлення і модернізації основних фондів, фондоозброєність праці. Оцінювання інвестиційної діяльності підприємства. Особливості інвестиційного аналізу.

8.3. Аналіз використання устаткування за часом і за потужністю.

Аналіз використання фонду робочого часу устаткування. Різні способи вимірювання цього показника. Коефіцієнт змінності. Причини його зміни і шляхи підвищення. Розрахунок впливу на випуск продукції використання устаткування за часом і за потужністю. Аналіз використання енергетичного устаткування.

8.4. Аналіз фондівіддачі.

Фондовіддача як основний показник ефективності використання основних фондів. Вплив на зміну фондівіддачі зростання фондоозброєності і продуктивності праці. Визначення впливу на фондівіддачу співвідношення активної і пасивної частин основних виробничих фондів, екстенсивного й інтенсивного використання устаткування. Визначення резервів зростання обсягу продукції за рахунок більш ефективного використання основних виробничих фондів.

8.5. Аналіз використання виробничої потужності підприємства.

Поняття виробничої потужності підприємства. Баланс виробничої потужності та ефективності її використання.

8.6. Аналіз організаційно-технічного рівня (ОТР) виробництва.

Значення і завдання аналізу організаційно-технічного рівня виробництва, загальна схема аналізу і показники ОТР. Оцінювання динаміки показників рівня техніки, технології, організації виробництва, управління.

Тема 9. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання

9.1. Завдання аналізу матеріальних ресурсів.

Значення і завдання аналізу матеріальних ресурсів. Джерела інформації.

9.2. Аналіз забезпеченості виробництва матеріальними ресурсами.

Аналіз матеріально-технічного забезпечення виробництва. Придбання матеріалів, сировини через біржі, на аукціонах, торгах.

9.3. Аналіз матеріаломісткості продукції.

Характеристика показників ефективності використання матеріальних ресурсів у виробництві. Аналіз динаміки матеріаломісткості продукції підприємства і її найважливіших складових. Факторний аналіз матеріаломісткості продукції. Фактори зміни матеріаломісткості:

стан техніки і технології, якість сировини і матеріалів, що перероблюються, нормативна база витрат матеріальних ресурсів на одиницю продукції, брак у виробництві, використання вторинної сировини. Оцінювання впливу матеріаломісткості на випуск продукції.

9.4. Аналіз виконання комплексних програм із ресурсозбереження.

Оцінювання ефективності проведених заходів щодо економії сировини, матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів. Вплив відходів на зміну матеріаломісткості і випуск продукції. Аналіз виконання завдання зі зниження норм витрати найважливіших видів ресурсів.

Тема 10. Аналіз витрат на виробництво продукції

10.1. Завдання аналізу витрат на виробництві.

Значення і завдання аналізу витрат на виробництво продукції. Джерела інформації про величину витрат на виробництво.

10.2. Аналіз витрат на 1 грн. товарної продукції.

Характеристика показника витрат на 1 грн. товарної продукції. Факторний аналіз показника.

10.3. Аналіз собівартості за елементами витрат і калькуляційними статтями.

Аналіз собівартості за елементами витрат. Динаміка і структура витрат. Аналіз собівартості за калькуляційними статтями. Угрупування витрат на виробництво і їх характеристика.

10.4. Аналіз прямих матеріальних витрат.

Аналіз матеріальних витрат на 1 грн товарної продукції. Факторний аналіз матеріальних витрат. Аналіз впливу прямих матеріальних витрат на собівартість продукції. Аналіз паливно-енергетичних витрат. Аналіз транспортно-заготівельних витрат.

10.5. Аналіз прямих трудових витрат.

Аналіз трудових витрат. Вплив на собівартість непродуктивних виплат із фонду заробітної плати.

10.6. Аналіз непрямих витрат.

Аналіз загальновиробничих і адміністративних витрат. Аналіз витрат від браку. Причини втиснення витрат від поправного і непоправного браку. Шляхи усунення цих витрат.

10.7. Аналіз калькуляцій найважливіших видів продукції.

Напрями аналізу калькуляції. Особливості аналізу собівартості найважливіших видів виробів.

10.8. Узагальнення результатів аналізу собівартості.

Визначення резерву зниження собівартості продукції.

Матеріально-технічне (програмне) забезпечення дисципліни

*Для лекцій: мультимедійний проектор - основне призначення: для презентацій;
для практичних і лабораторних занять - персональні комп'ютери*

Сторінка курсу на платформі Moodle (персональна навчальна система)

На платформі Moodle (персональна навчальна програма) знаходяться: робоча програма навчальної дисципліни, робочий план (технологічна карта), лекції за темами, методичні рекомендації до практичних занять, самостійної роботи студентів (<https://pns.hneu.edu.ua/my/>)

Рекомендовані джерела

Основна

1. Анализ хозяйственной деятельности : учеб. пособ. / под ред. Л. А. Ермолович. – Мн. : Интер-прессервис : Экоперспектива, 2001. – 243 с.
2. Економічний аналіз : навч. посіб. / М. А. Болуох, В. З. Бурчевский, М. І. Горбаток ; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – К. : КНЕУ, 2001. – 540 с.
3. Економічний аналіз : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир : ПП "Рута", 2003. – 680 с.
4. Кононенко О. Читаем финансовую отчетность / О. Кононенко. – Х. : Фактор, 2000. –

96 с.

5. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія / Л. А. Лахтіонова. – К. : КНЕУ, 2001. – 287 с.
6. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник / Є. В. Мних. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.
7. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Нормативна база. Нова редакція. – Х. : Курсор, 2008. – 268 с.
8. Петряєва З. Ф. Аналіз фінансової звітності підприємства : навч. посіб. / З. Ф. Петряєва, О. О. Петряєв. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 248 с.
9. Отенко І. П. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник / І. П. Отенко, З. Ф. Петряєва. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 420 с.
10. Петряєва З. Ф. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник для іноземних студентів / З. Ф. Петряєва. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 372 с.
11. Прыкин Б. В. Экономический анализ предприятия : учебник для вузов / Б. В. Прыкин. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 350 с.
12. Савицька Г. В. Аналіз господарської діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В. Савицька. – К. : Знання, 2005. – 662 с.
13. Цал-Цалко Ю. С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : навч. посіб. / Ю. С. Цал-Цалко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : ЦУЛ, 2002. – 360 с.
14. Шеремет А. Д. Методика фінансового аналізу / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин, Е. В. Негашев. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 208 с.

Додаткова

15. Аналіз і контроль в системі управління капіталом підприємства / Є. В. Мних, А. Д. Бутко, О. Ю. Большакова та ін. – К. : КНТЕУ, 2005. – 232 с.
16. Баканов М. И. Теория экономического анализа / М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 288 с.
17. Білик М. Д. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Питуляк. – К. : КНЕУ, 2005. – 592 с.
18. Ковалев В. В. Анализ хозяйственной деятельности : учебник / В. В. Ковалев, О. К. Волкова. – М. : ПБОЮЛ Гриженко Е. М., 2000. – 424 с.
19. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры / В. В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 560 с.
20. Отенко І. П. Особливості економічного аналізу в галузях народного господарства / І. П. Отенко, Т. О. Колодізева, В. В. Іванієнко. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2002. – 196 с.
21. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-ХІV від 16.07.1999 р. // Офіційний вісник України. – 1999. – № 33. – С. 71.
22. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2003. – 554 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

23. ЛигаБизнесИнформ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.liga.net.
24. Нормативные акты Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.nau.kiev.ua.
25. Сервер Верховной Рады Украины. – Режим доступа : portal.rada.gov.ua.
26. Управленческий учет. – Режим доступа : http://www.uu.com.ua.EE_o_1.htm.

Система оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, лабораторні і практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час практичних і лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумом можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумом можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр заноситься у екзаменаційну "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Більш детальна інформація щодо оцінювання наведена в технологічній карті дисципліни.

Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни (приклад)

Види навчальної роботи		Мах кількість балів	
Оцінка домашніх завдань		25	
Підготовка есе, статті		9	
Опитування за темами		6	
Модульна контрольна робота		20	
Екзамен		40	
Максимальна кількість балів		100	
Відповідність шкали оцінювання ЄКТС національній системі оцінювання та ХНЕУ ім. С. Кузнеця			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену (іспиту), диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики, тренінгу	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	не зараховано
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		
Політики навчальної дисципліни <i>Політика дотримання академічної доброчесності, Політика щодо пропусків занять, Політика щодо виконання завдань пізніше встановленого терміну, тощо</i>			
Більш детальну інформацію щодо компетентностей, результатів навчання, методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни (https://pns.hneu.edu.ua/my/).			

Силабус затверджено на засіданні кафедри «14» вересня 2020 р. Протокол №2